

Vágréti László

TEJFÖL

Eörsi István nemrég fontos kérdéssel kínálta meg önmagát a nyilvánosság előtt: Meg tudom-e mondani, miért lesújtó a véleményem a 168 Óráról, e „szellemi függetlenségét elveszített” hetilapról? És már vágta is rá a frappáns választ a tenmagától kérdezett: „Ebben a pillanatban ezt nem tudom megmondani”.

Hát akkor viszont? – mered szép kerekre a kíváncsi olvasó két szeme.

Sőt. Én azért még megkérdeznék egyet s más Eörsi Istvántól. Például azt, hogy mi a „szellemi függetlenség” pontos meghatározása mostanában. Mert mintha csak az tűnne föl Rádai Eszter interjújában szellemileg független embernek, aki az SZDSZ elkötelezett funkcionáriusaként még magát Kuncze Gábort is meg szokta bírálni. A belügyminiszter volna a szellemi függetlenség fokmérője?

Egyáltalán: ki az a Kuncze Gábor (plusz Horn Gyula)?

A független ember, ismereteim szerint, nem illet semminő hatalmi tényezőt konstruktív kritikával. Tudomásul veszi, hogy van a világon Belügyminisztérium is, miként még számos rossz dolog funkcionál körülöttünk. Vagyis a független ember nem akarja naiv anarchistaként szétrombolni a hatalmi intézményeket, ez igaz, viszont nem is keni-mocskolja magát szegígy a politikával.

Ergo, megkérdezném még azt is Eörsi Istvántól, hogy a „politikai nézetekből” miként „származnak” nála „etikai pátoszok”, és miért nem inkább fordítva. Szokványos körülmények között ugyanis az etikai alapállásból sarjad a világnézet, és a némi voluntarizmussal enyhén beszórt világnézetből származhat aztán a hatalmi-politikai indíttatás. Később pedig a csodálkozás. Hogy a pátosz, mi a fene, saját ellentétébe bucskázik át?! Majd jöhet a súlyos ellenérzés, s belőle az olvasási bojkott, mert hogy a „liberálisnak mondható újság” nem bírálja megfelelő hévvel „az MSZP körül csoportosuló »nagy pénz« büvöletét”, sőt mintegy „tevékenykedik” is a „büvöletben”, ezért csak „szelektívén kritizál”, s akkor is leginkább szegény Kuncze Gáborék rovására. (Miközben, lám, amott a „nagy

Kedves Ákos!

Emlékszem, már többször is figyelmeztetted volt, hogy engem többé nem illet meg a boldog levelezők véleménynyilvánítási szabadsága, mivel hogy „profi” írásaimat óhatatlanul a 168 Óra álláspontjával azonosítják többen is. Ha jól emlékszem, így mondtad: „komoly emberek”. Na most, ha pontosan értettem, amit erről a dolgról mondtál, és valóban a lap de facto munkatársának számítok, akkor viszont, épp ezért, jogom van szóvá tenni a 168 Órán keresztül engem is ért inszinuációt.

Amit (tudniillik a szóvátevést) nagy örömdre, a mellékelt írásban foganatosítottam.

Tisztelettel üdvözöl:

Vágréti László

pénz”, jaj, tovább csoportosul.) Na de, akad itt még egy stilsztikai bravúr Eörsi István részéről, amelyik feltétlenül megemlítendő. „Például én máig úgy gondolom – mutat rá a tekintélyes interjúalany –, hogy a dolgozói tulajdonnak esélyt lehetett volna adni, és szélesebb alapokra kellett volna helyezni a privatizációt.” Igen, ilyen az irónia hatalma: egyetlen, bravúros mondatban világosul meg a posztmodern korra jellemző totális reménytelenség.

Hisz’ mindannyian tudjuk: attól, hogy nagyobb esélyt kap a tulajdon (esetünkben a dolgozói tulajdon), attól a dolgozó esélyei jöttányit sem változnak. A tulajdonnak nyugodtan adhatunk esélyt, a tulajdon is balek. Képtelen élni a néki juttatott lehetőséggel.

Illetve: korrigálom magam. Csak a tulajdon balek, a dolgozó nem annyira. Mert dolgozó, az többféle létezik. Mondjuk nagyjából kétféle. Egyrészt olyan, akinek van affinitása, másrészt olyan, akinek nincs affinitása a tulajdonlás iránt.

Ezért én mondanék most egy nagyon izgalmasat. De, mit tagadjam, a függetlenül anti-kommunista léleknek jórészt utálatos dolgot mondanék. Nyílt titok mindenestre, hogy a kapitalizmus organikus alakult ki nálunk, vagyis hogy a humanista tudósok és művész intellektuelek által máig olyannyira vágyott „dolgozói rész tulajdonhoz juttatás” már a Kádár-rezsimben végbement. Néhány reformközgazdász ötlete nyomán és

egy Grósz nevű miskolci párttitkár politikai patronálása mellett már a hetvenes évek végén, a nyolcvanasok elején minden szerző-mozgó típusú, vállalkozói ihlettségű üzemi dolgozó ún. végéemkák alapíthatott. Ha akart. A végéemkák mutánsai, kistulajdonosi metamorfózisokon átment változatai azután géemkákban, káeftékben, szakcsoportokban, egyéni vállalkozásokban öltöttek testet, amely vállalkozások, csöppnyi szemhunyas mellett, a retrograd gazdálkodási módban „leselejtezett” szerszámokkal, „hulla-

Néma cinko

Eörsi Istvánnal beszélget Rádai Eszter

...ita, csak azzal a
ad Interjú, hogy
tja a véleményét a
rül...

pillanatban ezt nem
ndani, mert több bő-
ntozom a lap olvasó-
nban igen, hogy mi
Ugy látom, ama libe-
lható újságok közé
ek elvesztették szel-
ségüket, önállóság-
SZDSZ körül csoporto-
émez” bővületében te-
és ezért kritikai
és szelektív. Meggyőző-
kül, hogy magát azért
ost ide, mert én nagyda
n dolgokat mondtam és
SZDSZ-től, és a szer-
g azt remélt, hogy ezt most
tatom is.

– De hiszen én a nagyobbik
koalíciós párttól sokkal ke-
lemetlenebb dolgokat mon-
dott! Saját pártját elősor-
ban épp azért bírálja, mert
az eltűri az MSZP ügyeit.

– Ez igaz. De az nem szokhatn,
hogy az egyik párt tagja nincs jó véle-
ményel a másikról. Az azonban
ár igenis szokhatlan, ha a sajátjá-
ról, annak vezetéséről mond igen
llemetlen dolgokat.

– Ön pedig kétségkívül ezt
teszi. Két hete éppen
Kuncze Gábort szembené-
tettem az ön egyik írásában
feltett kérdéssel: „Érdemes-
e néma cinkosként statisztá-
lálnunk a miközötti haza
kozmányzása érdekében...”

A belügyminiszter erre azt vá-
olta: „nem bizonyos, hogy egy
tikus számára is járható az az
amelyen egy független értelmi-
gi is járhat”. Persze nemcsak
Kuncze Gáborral, hanem a Szabad
emokraták Szövetségének más
estőivel is előfordult már, hogy a
stomat azzal hírsították el:
ú nekem, szabad, független
ségnek, aki nem osztja a
litika gondjaiban, én szá-

